

memo aan de gemeenteraad

aan de gemeenteraad
dossiernummer 3808
onderwerp Van Top60 naar TopX: een nieuwe koers

van het college van burgemeester en wethouders
datum 10 maart 2020

memo

De Top60 wordt uitgevoerd door het Veiligheidshuis in opdracht van de gemeente. In de projectgroep werken politie, OM, gemeente en alle veiligheidshuispartners samen. Het college heeft besloten om een nieuwe koers in te slaan ten aanzien van de Top60. Na 6 jaar Top60 is de balans opgemaakt van resultaten en inspanningen. Daarnaast hebben zich in de afgelopen jaren diverse ontwikkelingen voorgedaan die een nieuwe koers mogelijk en wenselijk maken. Het college heeft besloten te stoppen met de Top60 aanpak en te starten met een TopX aanpak. Dit voorstel wordt ondersteund door de Driehoek. Dit memo geeft een uiteenzetting van onder andere de resultaten van de Top60 en de uitgangspunten van de TopX aanpak. De wijziging zal ingaan per 1 juli 2020 en de nieuwe koers wordt na 3 jaar geëvalueerd.

Resultaten Top60

De Top60 is in 2013 opgezet om met name woninginbrekers te doen stoppen. Het aantal woninginbraken bedroeg toen meer dan 600 per jaar. Het college noemt in het huidige coalitieakkoord de Top60 als een belangrijk en waardevol instrument voor de veiligheid van Gouda. Om die reden heeft er een evaluatie plaatsgevonden van de resultaten en inspanningen (zie bijlage). De belangrijkste resultaten zijn: vanaf de start zijn er 105 personen besproken in de Top60-aanpak waarvoor een plan van aanpak is gemaakt. Hiervan zijn 52 casussen afgesloten, waarvan 22 positief, 29 neutraal en 1 negatief. Het gemiddeld aantal delicten van de betrokken personen is na 4 jaar gemiddeld met 65% gedaald.

Circa de helft van de huidige Top60-lijst wil geen zorg of hulp meer aanvaarden en valt om die reden onder de repressieve aanpak van de politie. Dit houdt in dat zij bij iedere surveillance staande worden gehouden, dat ze thuis bezocht worden en dat ze gehinderd worden bij iedere activiteit die ze ondernemen. Hier volstaat een monodisciplinaire aanpak vanuit de politie.

Hieruit blijkt dat de huidige in- en uitstroomcriteria onvoldoende passen bij de veranderde doelgroep. Om effectief de schaarse capaciteit van politie, OM en anderen in te zetten op de groep die op die moment voor overlast en criminaliteit zorgt dienen deze criteria aangepast te worden.

De TopX zal zich gaan richten op jongeren die actueel in beeld komen vanwege crimineel gedrag en waar een integraal plan van aanpak wél meerwaarde kan bieden. Op deze wijze wordt meer effect bereikt voor de veiligheid in Gouda.

Naast het coalitieakkoord is de Top60 aanpak ook onderdeel van de IVB Kadernota. In het Actieplan 2019 is een evaluatie en een doorontwikkeling aangekondigd.

Knelpunten Top60 aanpak

In de uitvoering van de Top60 aanpak zijn gaandeweg enkele knelpunten geconstateerd:

- Langdurige monitoring kost (te) veel tijd van het Veiligheidshuis en de partners; door de hoge uitstroomnorm die we onszelf opgelegd hebben (namelijk: 2 jaar delictvrij zijn) stromen er weinig mensen uit, blijft de groep groot, is het zicht houden op deze groep voor zowel het Veiligheidshuis als diverse ketenpartners veel werk. De vraag doet zich voor of de hoeveelheid werk nog wel in verhouding staat tot het doel en de resultaten

- De ontwikkelingen lokaal en regionaal maken de Top60-aanpak niet onderscheidend genoeg meer om extra inzet van de partners te rechtvaardigen.
- Sommige problemen liggen buiten bereik om binnen een Top60-aanpak op te lossen; landelijke problemen zoals gebrek aan huisvesting, het tekort aan zittingsruimte en de duur van het afhandelen van zaken die in hoger beroep lopen, zijn met een lokale aanpak niet op te lossen.

Conclusie

Gezien deze ontwikkelingen en knelpunten is er behoefte aan een andere koers waarbij de sterke elementen van de Top60 aanpak behouden blijven en er nieuwe elementen worden toegevoegd. Er is behoefte aan een specifieke aanpak om nieuwe problematiek het hoofd te bieden voor een bredere doelgroep. Een aanpak die zich richt op jongeren die actueel in beeld komen vanwege crimineel gedrag en overlast en waar een integraal plan van aanpak meerwaarde kan bieden.

Nieuwe aanpak: TopX

Met de nieuwe TopX aanpak kan een kerngroep van jongeren (tussen de 16 en 27 jaar) die voor de meeste overlast en misdrijven zorgt, met voorrang worden aangepakt met zowel repressie als zorg. De TopX richt zich niet meer uitsluitend op woninginbrekers, maar op jongeren die zich met allerlei vormen van criminaliteit bezig houden, met name ook geweld en drugscriminaliteit. Met een TopX aanpak laat Gouda aan die jongeren zien dat zij in het vizier zijn bij alle veiligheidspartners. Aan de jongeren op de lijst wordt kenbaar gemaakt dat zij onder de aanpak vallen.

Doelstelling

De doelstelling van de aanpak is om binnen 1 jaar na instroom een afname te bereiken van het aantal keer dat de jongere als verdachte in aanmerking komt. Bij instroom zijn zij in het afgelopen half jaar 5x of meer als verdachte aangemerkt. Na 1 jaar wordt dit opnieuw gemeten. De doelstelling is om bij iedere jongere een afname van 50% bereikt te hebben. In het geval van instroom van iemand met 6 verdachte feiten in een half jaar betekent dit dus maximaal 6 feiten op jaarbasis (50% van 12).

Waarom verandert de naam van Top60 in TopX?

De Top60 aanpak heeft 6 jaar gedraaid en er is behoefte aan een andere aanpak zowel voor wat betreft de subjecten in deze TopX aanpak alsook de inhoudelijk aanpak. Om te markeren dat het hier om een andere aanpak gaat is er voor een nieuwe naam gekozen. De naam TopX is daarbij een gangbare, landelijke benaming voor een dergelijke aanpak.

De belangrijkste kenmerken van de nieuwe TopX aanpak zijn:

A. Prioriteren van een kleinere groep

De focus ligt op een kerngroep van jongeren die momenteel verdacht worden van het plegen van een overtreding of misdrijf. Naar verwachting betreft dit ca. 20 jongeren per half jaar. Ieder half jaar is er een nieuw in- en uitstroom moment. Met de oriëntatie op een kleinere groep kan de aanpak intensiever en persoonsgerichter worden ingezet.

B. Meer flexibele instroom: 5x of meer als verdachte aangemerkt in het afgelopen half jaar

Er zal gewerkt worden met een uitdraai uit het politiesysteem. Deze lijst wordt ieder half jaar uitgedraaid en kan worden gerangschikt op het aantal keer dat iemand staat aangemerkt als *verdachte*. Iedereen in de leeftijdscategorie 16-27 jaar die 5x of meer als verdachte is aangemerkt, valt binnen de aanpak. NB Tijdens een proefuitdraai leverde een filtering op '5 of meer keer als verdachte aangemerkt' een lijst op met in totaal 21 personen (0x 12-16 jaar, 16 x 16-23 jaar, 5 x 24-27 jaar).

C. Leeftijd: 16-27 jaar

De TopX aanpak zetten we voornamelijk in op jeugdigen tussen de 16 en 27 jaar. Jongere verdachten (tussen de 12 en 16 jaar) worden wel meegenomen in de halfjaarlijkse analyse. Wanneer zij aan de criteria voldoen is instroom mogelijk, tenzij een andere (maatwerk) aanpak beter geschikt zou zijn. Op dit moment voldoen er geen jongeren tussen de 12 en 16

jaar aan de criteria. De leeftijdsgrens van 27 houdt verband met de Participatiewet en diverse andere regelingen op het terrein van arbeid en zorg.

D. Inzet van een organisatie-overstijgende casusregisseur

Uit de good practices van de Top600 uit Amsterdam is gebleken dat het belangrijk is om organisatie-overstijgende casusregisseurs aan te wijzen en deze langere tijd betrokken te laten zijn op een casus. De inzet van dit soort casusregisseurs is niet toegepast in de huidige Top60-aanpak en dit wordt gemist. Bij aanvang van de TopX aanpak wordt gestart met het inhuren van ambulante begeleiders van forensische zorgpartijen als casusregisseur. Zij kunnen samen optrekken met de eventuele toezichthouder, maar blijven de continue factor wanneer deze wijzigt. Hierdoor gaat er geen informatie verloren bij de overdracht en wordt de aanpak per persoon intensiever. Dit vraagt om aanvullende financiering. Deze lasten kunnen voor 2020 en 2021 vanuit de huidige begroting van VenW gedekt worden. Wanneer deze inzet daarna gecontinueerd wordt, moet er gezocht worden naar aanvullende financiering of herprioritering.

Relevante veranderingen in de afgelopen jaren

Relevante veranderingen binnen het veiligheidshuis:

- De werkwijze van het Veiligheidshuis is in 2014 doorontwikkeld naar de focus-aanpak. Het belangrijkste verschil is dat binnen de Top60-aanpak iemand pas uitstroomt wanneer hij/zij 2 jaar recidive vrij is en in de focus aanpak stroomt iemand uit wanneer hij/zij voldoende in zorg is en partners elkaar zonder tussenkomst van het Veiligheidshuis goed kunnen vinden.
- Een actuele landelijke ontwikkeling, is de doorontwikkeling van veiligheidshuizen naar Zorg- en Veiligheidshuizen. Dit biedt grotendeels een sluitende aanpak voor complexe casuïstiek in brede zin op het snijvlak van zorg, veiligheid en bestuur.
- De ZSM-werkwijze is ingevoerd bij het OM, waar veel voorkomende criminaliteit snel en contextgericht wordt afgedaan. Voor alle lopende casussen wordt binnen het veiligheidshuis tijdens het casusoverleg een ZSM-advies geformuleerd en dezen in GCOS (het registratiesysteem) gezet. Overleg tussen procesregisseurs van het veiligheidshuis en ZSM-medewerkers rondom een actuele zaak is gemeengoed geworden. Dit was bij aanvang van de Top60 niet het geval.
- De ontwikkeling binnen de gemeente Gouda van een integraal team waarbij de medewerkers participatie en wmo, samenwerken rondom complexe casuïstiek hebben het aanbod van gemeentelijke voorzieningen voor onze doelgroep toegankelijker gemaakt.
- De criminele familie-aanpak binnen Gouda kijkt breed naar alle individuen die binnen de geprioriteerde familie vallen en kent een overlap in casuïstiek met de huidige Top60-casuïstiek.

Veranderingen binnen de doelgroep en het veiligheidsbeeld

- Hoewel de cijfers voor woninginbraak voor Gouda fors gedaald zijn, zijn deze voor een stad als Gouda nog steeds relatief hoog. Inmiddels wordt ook de drugscriminaliteit in toenemende mate als problematisch ervaren. Het onderzoek naar drugsnetwerken in Gouda uit 2015, 'Van alle markten thuis', uitgevoerd door Bureau Beke en Bureau Bervoets, in opdracht van de lokale driehoek, zal het komende jaar om die reden herhaald worden.

Samenwerking tussen zorg en veiligheid

De TopX richt zich op de kerngroep van jongeren die verdacht zijn van criminaliteit. In de keten daaromheen is iedereen erop gericht om vroegtijdig in te grijpen wanneer jongeren het risico lopen om af te glijden. Dit betreft in eerste plaats de gezinnen zelf en de leerkrachten in het onderwijs. Hier wordt nauw mee samengewerkt. Daarnaast wordt er gesignaleerd op straat door het jongerenwerk, de wijkagenten en de stadsmarinier. In het Actieoverleg in de wijken worden jongeren besproken die overlast veroorzaken en in een Focusoverleg wordt een plan op maat gemaakt. Het JPT (Jeugdpreventieteam) kan vroegtijdig ingrijpen. Met de aanpak van Jeugdwerkleloosheid en het voorkomen vroegtijdig schoolverlaten wordt gewerkt aan het tegengaan van risicofactoren tot crimineel gedrag. Er is bij risicjongeren aandacht voor het complex aan problemen waar zij mee te maken hebben. Denk aan schulden, verslaving, psychisch kwetsbaarheid, licht verstandelijke beperking, huisvesting etc. Alleen met al deze inzet kan de instroom van de TopX op den duur

verkleind worden. Broertjes en zusjes van TopX jongeren worden met een zorgmelding aangemeld bij Veilig Thuis, het Meldpunt Zorg en Overlast of worden doorverwezen naar het Sociaal Team.

Borging huidige doelgroep

Op geen enkele manier zullen jongeren die onder de huidige Top60 aanpak vallen buiten beeld raken of "vrijuit" gaan. Een deel van de groep die nu op de monitor-lijst staat en waar het goed mee gaat, zal verder begeleid worden vanuit lopende hulpverlening. Het deel van de groep dat nog actueel in beeld is zal doorstromen naar de TopX. Ongeveer de helft van de huidige doelgroep staat en blijft op de repressieve lijst van politie, omdat zij geen zorg en hulp willen aanvaarden. De resterende jongeren worden ondergebracht in een andere aanpak van het Veiligheidshuis, zoals een Focusoverleg of de familieaanpak.

Bijlagen:

- Overzicht van resultaten 2013-2019
- QenA TopX